

уявлення певного народу, змальовуються уявні світи, подаються оригінальні філософські концепції тощо.

Твори фентезі відбивають різноманітні проблеми людства – протиборство добра і зла, відчуженість між людиною і світом, питання абсолютної влади, віри, кохання і дружби.

Досліджуючи проблематику, архітектуру, формозвістові ознаки фентезі, маємо звернути увагу на використання елементів комічного у творах. Комічний феномен, за твердженням З. Фрейда, включає пародію, іронію, сатиру і гумор, принижує гідність людини, виявляє слабкість, залежність інтелектуальних здібностей від потреб тілесних. П. Пави відзначає, що «комічне з'являється в ситуаціях, сприймається як веселе, дотепне або безглузде. Комічне базується на протиріччі між формою та змістом, іноді воно проявляється в грі словом, в жарті, пов'язане з емоційним, привабливим» [Цит. за: 2, 24].

У творах жанру фентезі гумористична інтенція реалізується:

- 1) на подієвому рівні (насичені драматичні перипетії, незвичайні, іноді абсурдні вчинки);
- 2) через комізм ситуацій;
- 3) через фентезійний простір;
- 4) у специфіці системи дійових осіб (комічні засоби зображення героїв, зухвалість персонажів, невідповідність між характером персонажа та нав'язаною йому соціальною роллю, функції героїв у художньому світі романів; описи зовнішності дійових осіб, яскраві акцентовані риси, глузування тощо);
- 5) через оповідача (він є коментатором подій, створює загальну атмосферу оповіді, використовується іронія, іноді глузування тощо);
- 6) через мову дійових осіб (жарт, каламбур тощо);
- 7) у назвах романів, епіграфів (контраст, абсурд) тощо.

Гумористичне фентезі є продуктивним жанровим різновидом фентезі, у якому виявляється розмаїття художніх засобів комічного в архітектоніці, у побудові фентезійного простору, системі персонажів, розвінчанні життєвих, моральних орієнтирів.

Література

1. Канчура Є. Персоніфікація стихій у британському фентезі кінця ХХ ст. – трансформація фольклорних образів / Євгенія Канчура // Іноземна філологія. – 2014. – Вип. 126. – Ч. 1. – С. 147 – 154.
2. Кобякова І. К. Креативне конструювання вторинних утворень в англomовному дискурсі: Монографія / І. Кобякова. – Вінниця: Нова книга, 2007. – 128 с.

Ємець О.В.,

кандидат філологічних наук,
Хмельницький національний університет

АНГЛІЙСЬКА ГУМОРИСТИЧНА ПОЕЗІЯ: СТИЛІСТИЧНИЙ І ПЕРЕКЛАДОЗНАВЧИЙ АСПЕКТИ

Англійська гумористична поезія відрізняється такими оригінальними жанрами, як лімерик, гумористична епітафія та клеріх'ю. Якщо гумористичні (точніше, іронічні) епітафії були розповсюджені ще у 18-му столітті, то лімерики як поетичний жанр бере свій початок у 1850-х роках, а клеріх'ю, названі на честь їх творця Едмунда Клеріх'ю Бентлі, з'явилися лише 100 років тому.

Лімерики мають чітку структуру: п'ять рядків, що римуються а-а-в-в-а, а клеріх'ю складається з чотирьох рядків з суміжною римою а-а-в-в. Саме ця простота форми і стислість виразу зробили ці вірші популярними.

“Батьком” лімериків вважається Едвард Лір, але цей жанр використовували такі різні і видатні поети і прозаїки, як Л. Керролл, Г. Честертон, Д. Голсуорсі, а в ХХ столітті – О. Неш,

Г. Беллок. Одним з основних стилістичних прийомів лімериків є гіпербола, іронічне або гумористичне перебільшення певних (часто негативних) людських якостей або рис зовнішності, зокрема витривалості:

There once was a boy in Quebec,
Who was buried in snow to his nech.
When asked, "Are you friz?"
He replied, "Yes? I is.
But we don't call this old in Quebec".

У нашому дослідженні наводяться також приклади інших стилістичних прийомів, таких як мейозис (применьшення), антитеза, зворотний паралелізм, гра слів, що становлять основу лінгвістичного і ситуативного гумору. Варто відзначити певну зміну тематичної парадигми у 21 столітті; коли, на відміну від класичної побутової тематики, нові лімерики торкаються актуальної політичної та технічної проблематики. Автор "бізнесових лімериків" Майкл Бек іронічно описав залежність людини від комп'ютера:

There was once a girl with a mouse
Never spoke to her children or spouse.
She had not a friend,
Social life at the end,
'Cause it kept her from leaving the house.

У цьому вірші спостерігається накопичення, надмірність негативних форм, що створює ефект перебільшення.

Клеріх'ю з самого початку були присвячені відомим вченим, письменникам. В іронічній чи жартівливій формі згадувались їхні звички, події у житті, реальні або придумані – Чосер пив чай з тарілки; Рен, архітектор собору Святого Павла у Лондоні, гуляв десь під час роботи; філософ Кант був зобов'язаний цілувати тітку і т.і. Тенденція до "політизації" цих віршів спостерігається у наш час. Клеріх'ю, що було присвячено загибелі відомого терориста Осамі Бін Лідена, відрізняється "чорним" гумором:

Osama bin Laden
Planted roses in the Pakistan garden.
A seal said they should be red,
Then shot him to the head.

Перекладацькі аспекти відтворення гумористичних віршів включають обов'язкове дотримання рими (суміжна та рамкова), кількості рядків та передачі основного стилістичного прийому. Традиційно, останній рядок містить ефект ошуканого очікування, виражений гіперболою, іронією або антитезою. Трансформації у перекладі можуть включати заміну власних назв (імена людей або назви країн), що є досить умовними. Переклад лімериків сприяє розвитку поетичних здібностей, розвиває вміння римувати. У доповіді буде наведено приклади перекладу нових лімериків і клеріх'ю. ось один з останніх перекладів

Here lies a young salesman named Phipps
Who married on one of his trips
A widow named Block,
Then died of the shock
When he saw there were six chips.

Тут спочиває юний продавець,
У шлюбах він далеко не знавець.
Бо відшукав собі вдову,
Що мала діточок юрбу,
Страшний спіткав його кінець (переклад Л. Головацької)

Література

1. Английские стихи на все случаи жизни. – СПб: Азбука, 2012. – 256 с.

Жиленко І. Р.,

докторант,

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

**«ВЕСЕЛЕ У СУМНОМУ» КЛИМА ПОЛІЩУКА І «СМІШНЕ У СТРАШНОМУ»
АРКАДІЯ АВЕРЧЕНКА: МІЖЛІТЕРАТУРНИЙ ДІАЛОГ**

Творчість українського й російського письменників-сатириків першої хвилі еміграції К. Поліщука (1891–1937) та А. Аверченка (1881–1925) не зіставлялася на жодному з рівнів компаративістики, тому з метою виявити особливості міжлітературного діалогу проаналізуємо збірки згаданих авторів, що з'явилися майже одночасно – «Веселе у сумному» (1922) і «Смішне у страшному» (1923).

Життєвий шлях письменників дещо схожий. Доля обом відміряла приблизно по 45 років. Народилися в Україні наприкінці XIX ст.: Аркадій Аверченко – у Севастополі, Клим Поліщук – на Житомирщині. Освіту отримували самотужки (Аверченко закінчив два класи реального училища), сімейні обставини змусили рано йти працювати обох. Перші твори надрукували в українській пресі: Аверченко – оповідання у харківській газеті «Южный край» (1903), Поліщук – вірш у газеті «Волинь» (1906). У кожного був переїзд до Петербургу (Аверченко – у 1907, Поліщук – 1909, намагався здобути освіту художника). Шість років невпинної праці російського письменника врешті зробили його знаменитим, особливо завдяки виданням «Сатирикону». Натомість злиденне життя Поліщука завадило отримати освіту художника й змусило повернутися до Житомира. Другий раз опинився український письменник у північній столиці на початку Першої світової війни й завідував першою в Росії українською книгарнею. Жовтнева революція 1917 року перевернула долі письменників, які з 1920 року опинилися в еміграції. Аверченко, на той час автор багатьох відомих збірок гумористичної прози, визнаний «король сміху», працював як сатирик, виступав у Криму як актор і письменник у різних театрах, зокрема й у започаткованому ним театрі-кабаре «Дом артиста». Із естрадним театром «Гнездо перелетных птиц» гастролював спочатку Кримом, а пізніше зробив декілька гастрольних турне Європою. Не сприйнявши більшовицької влади, емігрував разом із денікінською армією до Туреччини, а потім – до Чехословаччини. Клим Поліщук став учасником Визвольних змагань, також продовжував займатися журналістською та редакторською діяльністю, був одним із засновників літературно-мистецьких об'єднань («Музаґет», «Біла Студія»), брав участь у розважальних вечорах, подібних до кабаре і став одним із піонерів цієї справи [5, 9]. Дослідник С. Яковенко зазначав, що Поліщука захопив швидкий розвиток подій, який спричинила революція, але водночас засмучувався крахом гуманістичних ідеалів, які вона принесла [5, 11], тому слідом за армією УНР пішов у еміграцію, де пробув до осені 1925 року. Саме в цей період і написані згадані збірки сатиричної прози письменників. Обидва автори знаходилися під впливом Миколи Гоголя, що особливо позначилося на їхній творчості. А. Нестеренко присвятила окрему розвідку, прослідкувавши гоголівські сюжети у післяреволюційній творчості Аверченка [3]. У листі до Галини Орлівни Поліщук писав про своє захоплення класиком: «...Стонадцятий раз зачаровуюсь Великим Гоголем» [5, 44]. Ймовірно, що саме він давав насагу Аверченку й Поліщуків у складний для них час використовувати катарсичну, очищуючу й водночас викривальну силу сміху.

Уже у вступі до збірки «Смешное в страшном» Аверченка відчуваються інтонації Гоголя. Головним мотивом в оповіданні «Урок литературы» у нього виступає твір «Мертвые души». З метою сатирично підкреслити невігластво дітей, автор наводить діалог вчителя з ними, використовуючи як елементи сатири, так і чорного гумору. Наставник терпляче пояснює незнайомі вислови